

11 Δημιουργία και εξέλιξη της Παιδαγωγικής Ορολογίας από τα Αγγλικά στα Ελληνικά

Θάνος Μεντζελόπουλος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μια μελέτη πάνω στη δημιουργία και εξέλιξη της παιδαγωγικής ορολογίας από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα και παράλληλη κατάρτιση λεξικού παιδαγωγικών όρων, όπως αυτοί συλλέχθηκαν και καταλογογραφήθηκαν από σχετικά γλωσσάρια καθώς και εκπαιδευτικά εγχειρίδια. Σκοπός του εγχειρήματος, παρά τις όποιες δυσκολίες που παρουσιάστηκαν, ήταν η δημιουργία ενός εξειδικευμένου δίγλωσσου λεξικού στην ελληνική γλώσσα που να περιλαμβάνει αυστηρά και αποκλειστικά παιδαγωγικούς όρους και όχι ένα «σύνολο» λέξεων που απαντούν σε παιδαγωγικά κείμενα. Τα συμπεράσματα από την ανάλυσή μας ολοκληρώνουν το τελευταίο μέρος της εισήγησης.

Formation and evolution of Pedagogical Terminology from English to Greek

Thanos Mentzelopoulos

ABSTRACT

This paper is about both a study on the formation and evolution of pedagogical terminology from English to Greek and the parallel compilation of a Dictionary of Pedagogical Terms which were collected and listed from relevant glossaries and educational handbooks. The goal of this enterprise, despite the many difficulties confronted, was the compilation of an ad hoc specialised dictionary in Greek, consisting strictly and exclusively of pedagogical terms and not a "pile" of words found in educational texts. The conclusions of this analysis complete the last part of this paper.

1 Ισχυρές γλώσσες και εξέλιξη της Ορολογίας

Η ραγδαία πρόοδος και άνθηση των επιστημών και της τεχνολογίας, καθώς και η ολοένα επιτακτικότερη ανάγκη για κατονομασία αυξάνει συνεχώς τον αριθμό των νέων όρων. Η πιο διαδεδομένη σήμερα γλώσσα στους κόλπους της Ε.Ε. η οποία προσφέρει τη μεγαλύτερη ποσότητα νέας ορολογίας τόσο στους παραπάνω τομείς, όσο και στον οικονομικό τομέα, είναι η αγγλική. Μπορούμε να πούμε ότι η κυριαρχία της τις τελευταίες δεκαετίες οφείλεται κυρίως τόσο σε κοινωνικοοικονομικούς, όσο και πολιτισμικούς λόγους (Paříanου, 2007:91-95), καθώς η ανάγκη για παγκόσμια επικοινωνία συμβαδίζει με την ανάγκη για ένα επιστημονικό «άνοιγμα» προς το σύνολο της επιστημονικής κοινότητας.

Η αγγλική γλώσσα πρωτοστατεί πλέον στη δημιουργία νέων όρων και αντιπροσωπεύει την κυρίαρχη γλώσσα της Ευρώπης. Ο λόγος για τον οποίο η αγγλική ειδική γλώσσα δανείζεται από την κοινή εντοπίζεται ίσως στην έλλειψη αμιγώς αγγλικής ειδικής γλώσσας. Αυτή η έλλειψη παράδοσης στην ορολογία οδήγησε τους αγγλόφωνους επιστήμονες και ερευνητές σε δύο λύσεις: είτε στο δανεισμό παραδοσιακών ελληνικών και λατινικών όρων, είτε στη χρήση λεξικών στοιχείων από την αγγλική κοινή γλώσσα. Στην πράξη, η δημιουργία και η χρήση νέων όρων στην αγγλική γλώσσα μπορεί να χωριστεί σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει όρους προερχόμενους από την ελληνική και/ή λατινική γλώσσα· η δεύτερη περιλαμβάνει όρους από την αγγλική γλώσσα και η τρίτη περιλαμβάνει συνδυασμό των δύο πρώτων κατηγοριών, δηλαδή συνδυασμό ελληνο-λατινικών και αγγλικών όρων (Paříanου, 2004:307). Αυτό που αξίζει πάντως να αναφερθεί είναι ότι η ελληνική γλώσσα υπήρξε για περισσότερα από 2000 χρόνια ίσως η *lingua franca* όσον αφορά στους τομείς του πολιτισμού, της οικονομίας, του εμπορίου και της επιστήμης και άφησε τη σφραγίδα της στους πολιτισμούς που προσπάθησαν να την κατακτήσουν ή να την ενσωματώσουν, ενώ τώρα αποτελεί μια μικρής εμβέλειας γλώσσα (*minor language*) η οποία δείχνει ότι όχι μόνο δε μπορεί να επηρεάσει τις λεγόμενες «ισχυρές» γλώσσες, αλλά ούτε να παρακολουθήσει τις διεθνείς εξελίξεις σε θέματα ορολογίας, όπως αναλύεται σε σχετικό επόμενο κεφάλαιο. Αυτοί όμως που εν τέλει αποφασίζουν τόσο για τις γλωσσικές τους ανάγκες, όσο και για την τύχη των εθνικών γλωσσών είναι μόνο οι ομιλητές τους. Εξάλλου, σύμφωνα με τον Cronin, το γεγονός ότι μια γλώσσα μπορεί να είναι μικρής ή περιορισμένης εμβέλειας είναι περισσότερο η έκφραση ενός συσχετισμού, παρά ένα αυθύπαρκτο γεγονός, ενώ αντίθετα, το γεγονός ότι μια γλώσσα μπορεί να είναι κυρίαρχη εξαρτάται από πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές δυνάμεις που σπάνια παραμένουν στατικές (Paříanου, 2007:97).

Εξετάζοντας έτσι τη δημιουργία των όρων διαπιστώνουμε ότι ανά τους αιώνες οι γλώσσες που διαμόρφωναν τη νέα ορολογία ήταν η ελληνική και η λατινική, ενώ τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο η αγγλική. Η Ιστορία, εξάλλου, μας έχει δείξει ότι κατά καιρούς οι γλώσσες που βρίσκονται σε θέση ισχύος παραχωρούν τη θέση τους σε νέες, ανάλογα βέβαια με τις επικρατούσες συνθήκες. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να εστιάσουμε στην επιρροή που για τόσους αιώνες άσκησαν – και μέχρι ενός σημείου ασκούν ακόμα – η ελληνική και η λατινική γλώσσα στη δημιουργία νέων όρων στην αγγλική, στη γερμανική, στη γαλλική και σε άλλες γλώσσες. Χρησιμοποιώντας την ελληνική και τη λατινική, οι γλώσσες αυτές δημιουργούν και υιοθετούν όρους προσδίδοντάς τους νέα νοήματα, ανάλογα βέβαια με τις απαιτήσεις της επιστήμης. Καθίσταται σαφές δηλαδή, ότι οι σύγχρονες γλώσσες αναζητούν και βρίσκουν στις παλιές αυτές γλώσσες τρόπους και μέσα για να διαμορφώσουν και να διατυπώσουν νέες ιδέες και πρότυπα. Αυτό εξηγεί άλλωστε και τη διαχρονικότητα της ελληνο-λατινικής παράδοσης και επιρροής στα σύγχρονα δεδομένα. Στην περίπτωση που έχουμε σχηματισμό όρων από τα αρχαία ελληνικά ή τα λατινικά σε «νεότερες» γλώσσες – όπως η αγγλική – εξαρτάται τουλάχιστον από δύο παράγοντες. Ο πρώτος αφορά στην καταλληλότητα των δάνειων όρων να γίνουν αποδεκτοί στο σύνολο των λέξεων μιας οποιασδήποτε γλώσσας, κάτι που επηρεάζεται αποφασιστικά από το πολιτισμικό και ιστορικό υπόβαθρό της και αποτελεί την εξωτερική όψη του προβλήματος· ο δεύτερος παράγοντας αφορά στην ειδικότητα της ορολογίας κάθε συγκεκριμένης επιστήμης από την άποψη του πώς αντιμετωπίζει το δανεισμό από άλλες γλώσσες, που αποτελεί και την εσωτερική πλευρά του προβλήματος (Kichigina, 1995:1021). Καθώς, όμως, συχνά έλειπαν οι προϋποθέσεις για να μεταφραστούν όροι της ελληνο-λατινικής ορολογίας στην εκάστοτε εθνική γλώσσα, ο πιο γρήγορος τρόπος μεταφοράς της ορολογίας ήταν η κατά λέξη μετάφραση ή έκτυπο. Ταυτόχρονα, δε, γίνονταν και άλλες προσπάθειες μεταφοράς της υπό τη μορφή νεολογισμών που άλλοτε ήταν επιτυχημένες και άλλοτε όχι.

Στη διαμόρφωση της αγγλικής ειδικής γλώσσας και των όρων της παρατηρούνται δύο κύριες τάσεις: αφενός δανείζεται όρους από την ελληνο-λατινική λεξική κληρονομιά, αφετέρου δε από την ίδια την αγγλική και, πιο συγκεκριμένα, από τα ανώδυνα γραμματικά σχήματα της κοινής αγγλικής γλώσσας. Η αγγλική ειδική γλώσσα, που κυριαρχεί σήμερα στη δημιουργία και διαμόρφωση νέων όρων και στην παραγωγή νέας γνώσης εν γένει, αφομοιώνει την ελληνο-λατινική κληρονομιά και τη μεταφέρει στη συνέχεια και στις περισσότερες άλλες γλώσσες. Καμιά άλλη γλώσσα, άλλωστε, δεν έχει αφομοιώσει λεξικώς τις κλασικές αυτές γλώσσες σε τόσο μεγάλο βαθμό όσο η αγγλική (Παριανού, 2004:318-325).

Όσον αφορά στην εξέλιξη της αγγλικής ειδικής γλώσσας στη σύγχρονη εποχή, πρέπει να επισημάνουμε ότι ήδη από τον 1^ο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά – και ιδίως μετά τον 2^ο – η επιρροή της αγγλικής στις υπόλοιπες γλώσσες γίνεται ολοένα και εντονότερη. Αυτή η επιρροή συνεχίζεται μέχρι και σήμερα και εκδηλώνεται τόσο στην κοινή, όσο και στην ειδική γλώσσα, καθώς, όσο φθίνει η αρχαία ελληνική και λατινική παιδεία, τόσο οι μελλοντικοί επιστήμονες θα στηρίζονται και θα εμπιστεύονται όλο και περισσότερο την αγγλική γλώσσα ως πηγή για τη δημιουργία ορολογίας. Οι ειδικές γλώσσες που έχουν επηρεαστεί από την αγγλική (κυρίως των Η.Π.Α.), είναι πολλές και αφορούν, κυρίως, τις επιστήμες της ιατρικής, της γενετικής, της πληροφορικής κλπ. Όπως είναι ευρέως γνωστό, στο λεξιλόγιο της αγγλικής γλώσσας διαπιστώνεται μεγάλος αριθμός ελληνικών, λατινικών (γαλλικών) και σαξονικών (σκανδιναβικών και γερμανικών) εν γένει στοιχείων, αποτέλεσμα πολιτικο-πολιτισμικών ζυμώσεων ανά τους αιώνες. Οι ελληνικές λέξεις, ειδικά, εισέβαλαν στην αγγλική γλώσσα κυρίως μέσω των λατινικών και αργότερα μέσω και των γαλλικών. Όσον αφορά βέβαια στην ειδική γλώσσα, πολλές ελληνικές λέξεις και εκφράσεις χρησιμοποιούνται σήμερα για τη δημιουργία ορολογίας στην αγγλική γλώσσα (Παριανού, 2004:325-327).

Γεγονός είναι όμως ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι μεταφράσεις που πραγματοποιούνται έχουν μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, δηλαδή από την κυρίαρχη γλώσσα προς τις περιφερειακές ή μικρότερης εμβέλειας γλώσσες, όπως και στην περίπτωση της αγγλικής και της ελληνικής. Η κύρια γλώσσα από την οποία μεταφράζουν οι Έλληνες μεταφραστές είναι η αγγλική, δηλαδή η κυρίαρχη, ενώ στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί η ανάγκη των περιφερειακών γλωσσών – όπως η ελληνική – για μια δική τους μεταφραστική στρατηγική, παρά να ακολουθούν και να υιοθετούν τις μεταφραστικές στρατηγικές και τα πρότυπα των ισχυρών γλωσσών (Παριανού, 2007:97).

2 Δημιουργία του Λεξικού Παιδαγωγικής Ορολογίας

Σκοπός της κατάρτισης του Λεξικού Παιδαγωγικής Ορολογίας ήταν η συλλογή και καταγραφή ξενόγλωσσων όρων – μέσα από προκαθορισμένα σώματα κειμένων – από το θεματικό πεδίο της Παιδαγωγικής επιστήμης και ο τρόπος που αυτοί αποδίδονται στην ελληνική γλώσσα, καθόσον, όπως ορθά παρατηρεί ο de Beaugrand “the formulation of a pedagogically effective terminology has not received sufficient attention” (de Beaugrand, 1992:15).

Για τη σύνταξη του συγκεκριμένου λεξικού ακολουθήθηκε η μέθοδος συλλογής ορολογίας από σώματα κειμένων. Τα σώματα κειμένων που επιλέχθηκαν είναι δύο ειδών: το πρώτο

ανήκει στην κατηγορία των συγκρίσιμων σωμάτων κειμένων, καθώς αποτελείται από κείμενα σε μια πρωτότυπη γλώσσα Α' (στην προκειμένη περίπτωση την αγγλική) και από κείμενα σε μια πρωτότυπη γλώσσα Β' (την ελληνική), προκειμένου να λάβει χώρα η σχετική επεξεργασία, να εξαχθεί αρχικά η ορολογία από τα κείμενα στην αγγλική γλώσσα και έπειτα να ανευρεθούν οι κατάλληλες αποδόσεις των όρων στην ελληνική. Το δεύτερο ανήκει στην κατηγορία των παράλληλων σωμάτων κειμένων, καθώς περιλαμβάνει τα ίδια κείμενα και στις δύο γλώσσες: στη γλώσσα – πηγή (αγγλική) και στη γλώσσα – στόχος (ελληνική). Στην περίπτωση αυτή τα κείμενα συλλέχθηκαν από το Διαδίκτυο και συγκεκριμένα από την ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορούν επίσημα έγγραφα σχετικά με θέματα αγωγής και εκπαίδευσης. Και τα δύο σώματα κειμένων αποτελούνται από κείμενα σε γραπτό λόγο και προέρχονται από το γνωστικό πεδίο της Παιδαγωγικής επιστήμης. Προκειμένου δε να εξαχθούν πιο αξιόπιστα συμπεράσματα σχετικά με τη γλώσσα, ενσωματώθηκαν ολόκληρα τα κείμενα και όχι μόνο κάποια αποσπάσματά τους. Για το σκοπό αυτό, στην πρώτη περίπτωση επιλέχθηκαν 11 επιστημονικά συγγράμματα στην αγγλική γλώσσα και 13 στην ελληνική, ενώ στη δεύτερη περίπτωση 10 ίδια κείμενα τόσο στην αγγλική, όσο και στην ελληνική γλώσσα. Ενδεικτικά, μπορεί να αναφερθεί ότι συνολικά τα δύο αυτά σώματα κειμένων αποτελούνται από 7250 σελίδες περίπου. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι τα κείμενα αυτά στο σύνολό τους ανήκουν στο είδος κειμένων που περιέχουν ειδικές πληροφορίες, δηλαδή στα πραγματολογικά – τεχνικά κείμενα.

3 Κριτήρια επιλογής παιδαγωγικών όρων

Στόχος της όλης διαδικασίας είναι η δημιουργία ενός χρήσιμου «εργαλείου» για όσους ασχολούνται με το ευρύτερο θεματικό και γνωστικό πεδίο της Παιδαγωγικής επιστήμης. Για το λόγο αυτό, τα κριτήρια επιλογής του συγκεκριμένου κειμενικού υλικού, καθώς και των όρων που αντλήθηκαν από τα σώματα κειμένων, βασίζονται κατά κύριο λόγο στο κοινό – στόχος που αυτό απευθύνεται, το οποίο είναι πολύ συγκεκριμένο. Σκοπός, άλλωστε, του εγχειρήματός μας ήταν εξ αρχής η δημιουργία ενός όσο το δυνατόν περισσότερο εξειδικευμένου δίγλωσσου λεξικού που να περιλαμβάνει αυστηρά και αποκλειστικά παιδαγωγικούς όρους και όχι ενός «συνόλου» λέξεων – σχετικών και μη – που απαντούν σε παιδαγωγικά και γενικότερα εκπαιδευτικά κείμενα. Έτσι, απορρίφθηκαν από την έρευνα και ανάλυσή μας όροι διοικητικοί (π.χ. όροι σχετικοί με τις κατηγορίες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή με τις βαθμίδες καθηγητών και γενικότερα εκπαιδευτικών κλπ.), όροι ιατρικοί, που πιθανόν χρησιμοποιούνται ευρέως και σε παιδαγωγικά κείμενα (π.χ. *δυσλεξία, αναριθμησία, αγνωσία* κλπ.), όροι της επιστήμης της ψυχολογίας ή γενικά όροι της φιλοσοφίας, της κοινωνιολογίας

και των άλλων επιστημών των οποίων η Παιδαγωγική χρησιμοποιεί τα πορίσματα· εξάλλου, σε πολλές περιπτώσεις οι προαναφερθέντες γνωστικοί τομείς αναπόφευκτα αλληλοκαλύπτονται. Η επιλογή των όρων δεν πραγματοποιήθηκε με βάση τη συχνότητα εμφάνισής τους στα κείμενα, αλλά με βάση τη σπουδαιότητα που έχουν στο συγκεκριμένο επιστημονικό τομέα, καθώς και τη χρησιμότητά τους για τους πιθανούς αναγνώστες και χρήστες του λεξικού.

Σε αρχικό στάδιο της εξαγωγής και συλλογής της ορολογίας, έγινε προσπάθεια διάκρισης των λέξεων από τους όρους, βάσει των κριτηρίων χαρακτηρισμού όρων. Ο βασικός πυρήνας των όρων καλύπτει έννοιες από τον καθαυτό τομέα της Παιδαγωγικής επιστήμης και αναφέρονται σε βασικές διδακτικές και μαθησιακές θεωρίες και πρακτικές της τελευταίας πεντηκονταετίας, ενώ ιδιαίτερη σημασία έχει δοθεί σε αυτούς που σχετίζονται με τις νέες έννοιες και μεθόδους που ακολουθεί τα τελευταία χρόνια και αφορούν την ηλεκτρονική μάθηση, την εκπαίδευση ενηλίκων και τη δια βίου εκπαίδευση.

Οι όροι που επελέγησαν να παρουσιαστούν στο λεξικό καλύπτουν όλο το φάσμα των μεθόδων και τρόπων δημιουργίας και καθιέρωσης ορολογίας· έτσι, θα συναντήσουμε όρους ελληνικής – λατινικής προέλευσης, διεθνισμούς (δάνεια), συμφύματα και συγκράσεις λέξεων, συντομογραφίες, αρκτικόλεξα / ακρωνύμια, σύνθετες λέξεις κλπ.

4 Ανάλυση όρων και συμπεράσματα

Οι όροι που συλλέχθηκαν από τα δύο σώματα κειμένων στην αγγλική γλώσσα είναι 118, ενώ οι αντίστοιχοι ελληνικοί είναι 117. Ως προς αυτό μπορούμε να αναφέρουμε ότι για ορισμένους αγγλικούς όρους δεν κατέστη δυνατόν να εντοπιστεί αντίστοιχος ελληνικός, πράγμα που για ακόμα μια φορά επιβεβαιώνει ότι η ελληνική βιβλιογραφία δεν ακολουθεί πάντα τις σύγχρονες εξελίξεις από κοντά, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται σε αυτήν κάποια κενά. Επίσης πρέπει να αναφερθούν περιπτώσεις αγγλικών όρων στους οποίους αντιστοιχούν δύο ελληνικοί (ανάλογα βέβαια με το κειμενικό περιβάλλον στο οποίο εντοπίζονται), ενώ ορισμένοι αγγλικοί όροι αποκτούν ελαφρώς διαφορετικό σημασιολογικό περιεχόμενο κατά την απόδοσή τους στη ελληνική γλώσσα.

Παρότι αναφέρθηκε ότι οι αγγλικοί όροι που επιλέχτηκαν έφτασαν τους 118 στον αριθμό και οι ελληνικοί τους 117, στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι οι όροι που εντοπίστηκαν και καταλογογραφήθηκαν ήταν πολλαπλάσιοι, αν συνυπολογιστεί ο μεγάλος αριθμός συνωνύμων και αντωνύμων τόσο στην αγγλική όσο και στην ελληνική γλώσσα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι εντοπίστηκαν άλλοι 174 όροι στην αγγλική γλώσσα, από τους οποίους οι 145

αφορούσαν συνώνυμα και οι 29 αντώνυμα, ανεβάζοντας έτσι το συνολικό αριθμό όρων που εντοπίστηκαν στην αγγλική γλώσσα στους 292 αντίστοιχα για την ελληνική γλώσσα εντοπίστηκαν άλλοι 161 όροι (140 συνώνυμα και 21 αντώνυμα), ανεβάζοντας τον αριθμό τους σε 278 συνολικά.

5 Αφορμή για μελλοντική έρευνα

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε ότι αν και μερικοί από τους επιλεχθέντες αγγλικούς όρους φαίνονται να έχουν ελληνική/λατινική ρίζα και με αφετηρία την παρούσα διπλωματική εργασία θα ήταν εξαιρετικά χρήσιμη μια περαιτέρω βιβλιογραφική έρευνα και μελέτη που θα διασαφήνιζε την πραγματική τους προέλευση· εξίσου – αν όχι περισσότερο – σημαντική και χρήσιμη θα ήταν και μια ανάλογη μελέτη πάνω στην εξέλιξη της ελληνικής παιδαγωγικής ορολογίας από την εποχή του νεοελληνικού διαφωτισμού και της δημιουργίας του νεοελληνικού κράτους στο 19^ο αιώνα μέχρι και τις ημέρες μας που θα αναδείκνυε το θέμα των επιρροών που δέχτηκε κατά την πάροδο των ετών, ποια ήταν δηλαδή η προέλευση των παιδαγωγικών όρων σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους και ποιες ήταν οι συγκυρίες που επέβαλλαν τις συγκεκριμένες επιλογές και καθόρισαν τη δημιουργία και εξέλιξη της παιδαγωγικής ορολογίας στη χώρα μας τα τελευταία 200 περίπου χρόνια.

6 Βιβλιογραφία

- [1] Cabré, T. *Terminology: Theory, Methods and Applications*, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1999.
- [2] de Beaugrand, R. "International Terminology: Prospects for a new agenda" [in] J. Draskau & H. Picht (eds.), *Terminology Science and Terminology Planning (Theoretical issues of terminology science)*, Vienna: International Network for Terminology, 1992.
- [3] Dewey, J. *John Dewey on education: Selected writings*, Chicago: University of Chicago Press, 1964.
- [4] Draskau, J. (ed.), *Selected readings in Russian terminology research*, Vienna: International Network for Terminology, 1993.
- [5] Farrell, M. & Kerry, T. & Kerry, C. *The Blackwell Handbook of Education*, Oxford: Blackwell Publishers, 1995.
- [6] Grinev, S. "The perspectives of Terminology theory: a quest for regularities" [in] J. Draskau (ed.) *Selected readings in Russian terminology research*, Vienna: International Network for Terminology, 1993.
- [7] Kichigina, G. "The ways of penetration of Greek-Latin elements into English microbiology terminology" [in] G. Budin (ed.), *Multilingualism in specialist*

- communication (Proceedings of the 10th European LSP Symposium, Vienna, 29 Aug. – 1 Sept., 1995 vol. 2)*, Vienna: International Network for Terminology, 1995.
- [8] Leicik, V. “Modern trends in the internationalization of terms” [in] J. Draskau & H. Picht (eds.), *Terminology Science and Terminology Planning (Theoretical issues of terminology science)*, Vienna: International Network for Terminology, 1992.
- [9] Rey, A. *Essays on Terminology*, Benjamin Publishing Company: Amsterdam / Philadelphia, 1995.
- [10] Sager, J. *A Practical Course in Terminology Processing*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 1990.
- [11] Sinclair, J. *Corpus, Concordance, Collocation*, Hong Kong: Oxford University Press, 1995.
- [12] Sonneveld, H. & Loening, K. (eds.). *Terminology, Applications in interdisciplinary communication*, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1993.
- [13] Soltis, J. *An introduction to the Analysis of Educational Concepts*, Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Company, 1978.
- [14] Trosborg, A. *Rhetorical Strategies in Legal Languages: Discourse Analysis of Statutes and Contracts*, Tübingen: Gunter Narr, 1997.
- [15] Vygotsky, L. *Thought and Language*. Cambridge, MA: M.I.T. Press, 1986.
- [16] Δανασσής-Αφεντάκης, Α. *Θεματική της Παιδαγωγικής Επιστήμης*, Αθήνα: 1985.
- [17] ---. *Μάθηση και Ανάπτυξη*, Αθήνα: 1991.
- [18] *Επιστημονική Επετηρίδα του ΤΞΓΜΔ 1999 – 2003*, Κέρκυρα: 2004.
- [19] Κελάνδριας, Π. (επιμ.) *20 Χρόνια Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. – Επετειακός Τόμος*, Αθήνα: Δίαυλος, 2007.
- [20] Κολλιάδης, Ε. *Θεωρίες Μάθησης και Εκπαιδευτική Πράξη*, τ. Β', Αθήνα, 1995.
- [21] Κρίβας, Σ. *Παιδαγωγική Επιστήμη: Βασική Θεματική*, Αθήνα: Gutenberg, 2003.
- [22] Μαρκαντώνης, Ι.Σ. *Ανθρωπαγωγική τ.2*, Αθήνα: 1990.
- [23] Μασσαγγούρας, Η. *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 1995.
- [24] ---. *Η Σχολική Τάξη, τόμος Α'*, Αθήνα, 2001.
- [25] ---. *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας, τ. Β', Στρατηγικές Διδασκαλίας (Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη)*, Αθήνα: Gutenberg, 2002.
- [26] ---. *Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 2004.
- [27] Παπαρίζος, Χ. *Η Ελληνική Γλώσσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη, 1997.
- [28] Παριανού, Α. «Διαπολιτισμική ειδική επικοινωνία» [στο] *Επιστημονική Επετηρίδα του ΤΞΓΜΔ 1999 – 2003*, Κέρκυρα: 2004.
- [29] ---. “Globalization and Translation: The challenge for lesser languages” [στο] Κελάνδριας, Π. (επιμ.) *20 Χρόνια Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. – Επετειακός Τόμος*, Αθήνα: Δίαυλος, 2007.

- [30] Σκούρτου, Ε. (επιμ.), *Θέματα Διγλωσσίας και Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος, 1997.
- [31] Χατζησαββίδης, Σ. *Δραστηριότητες Γλωσσικής Αγωγής στο Σχολείο*, Αθήνα: Gutenberg, 1998.
- [32] Χριστίδης, Α. (επιμ.) *«Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού τ.1*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, 1997.
- [33] ---. (επιμ.) *«Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού τ.2*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, 1997.

Θάνος Μεντζελόπουλος

Καθηγητής Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α.
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου Εξειδίκευσης από το Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιόνιου Πανεπιστημίου
Υποψήφιος Διδάκτωρ στο ως άνω Τμήμα

Δ/ση: Αίγιο: Αγ. Αθανασίου 59 – 25100
Κέρκυρα: Θεοφ. Φρονίμου 2 – 49100